

Göteborgs-Posten

Anna Odell, "Under de senaste veckorna tilltagande vanföreställningar och avskärmning", 2024. Bild: Cecilia Hillström Gallery

Recension: "Rekonstruktion – Psyket" av Anna Odell Konst

Publicerad 2024-01-12

På 90-talet blev Anna Odell inlagd på en psykiatrisk avdelning. När hon lämnade var hon gravid med sin skötare. I "Rekonstruktion – Psyket" utmanar hon gränsen mellan sjuk och frisk med en blick som är helt genomträngande, skriver Sanna Samuelsson.

"Tvivel är bra för en psykiatriker." säger en före detta överläkare på en mottagning där Anna Odell var intagen på 1990-talet. Den mottagning där hon tvångsintogs, medicinerades och bältades, men senare också skrevs ut, med en ny pojkvän – gravid med deras gemensamma barn. Fadern var skötare på avdelningen och händelsen benämns inte med ett ord i journalerna, trots att Odells schizofreni och behandling minutiöst journalförts tidigare. Denna tystnad är utgångspunkten för Odells nya verk "Rekonstruktion – Psyket", som skapats under ett residens på Centrum för medicinsk humaniora vid Uppsala universitet och som nu ställs ut i en soloutställning på Cecilia Hillström Gallery i Stockholm.

Anna Odell, "Rekonstruktion - Psyket", 2024 (stillbild från video). Bild: Cecilia Hillström Gallery

Anna Odell, "Rekonstruktion - Psyket", 2024 (stillbild från video). Bild: Cecilia Hillström Gallery

I videoverket ringer Odell upp sina gamla läkare, sjuksköterskor och vårdare, för att försöka fylla i luckorna. Det finns något hisnande i att betrakta henne när hon, med sitt typiskt dramatiska och liksom genomskinliga minspel ringer upp och inleder med: "Hej, jag heter Anna Odell...". Det är inte alla som vill minnas och diskutera förloppet med en gammal patient, särskilt inte Odell, det är tydligt. Trots att hon varken vill sätta dit någon eller peka ut en skyldig.

Tvärtom, hon verkar fascineras av hur överträdelsen mot hennes integritet och reglerna på avdelningen verkar ha varit centralt i hennes tillfrisknande. Hon säger själv att det var det bästa som kunnat hända, och att hon annars hade kunnat vara kvar där, på psyket, än i dag. Även om hon samtidigt inser att det gick mot alla regler, vilket kan förklara de tomma journalsidorna. Hennes graviditet blev något onämnbart, något som, om det hade antecknats, hade kunnat

användas i en rättegång eller i kommande utredningar gällande vårdnad om barnet. Det är så personalen senare tolkar tystnaden, att "skandalen", som en AT-läkare kallar det i efterhand, hade blivit på riktigt om det hade antecknats. I och med att vårdaren också sade upp sig i samband med graviditeten slapp ledningen ta tag i det, kan man gissa.

Odells blick är så genomträngande, hennes vägran att låta vara är så stark.

Men är det verkligen bara därför som journalsidorna är tomma? Odell intresserar sig för om det är något som "kommit ovanifrån", eller om det bara blev ett tabu i personalgruppen. Hon får aldrig något svar, kanske för att det inte finns något. Filmningarna av ödsliga sjukhuskorridorer som ackompanjerar ljudet av samtalen i filmen gestaltar detta på ett drabbande vis.

Liksom i det omtalade och nu femton år gamla verket "Okänd kvinna 2009-349701" där Odell återskapade psykosen och sin efterföljande tvångsinläggning, utmanar hon här gränsen mellan sjuk och frisk. Eller snarare; mellan tvångsinlagd och personal, mellan de som får göra sina egna val och de som nekas detta. Det är märkligt att höra henne samtala med sjukvårdaren som blev hennes pojkvän. De har inte hörts på länge och det är nästan som att han, genom att han vägrade se henne som enbart sjuk, räddade henne. Eller så ser han det själv, där andra ser det som ett övertramp, kanske till och med ett övergrepp, ser han en utsträckt hand. Men han talar också om offer och tecken, vilket kan ses som ett symptom på psykisk sjukdom. De har i det närmaste bytt plats.

Likt "Alice i underlandet" har Anna Odell för länge sedan kravlat ur kaninhålet och återgått till vad vi brukar kalla för den "riktiga världen", där de "friska" bor. Men den gränsen är så tunn i de här verken och det är viktigt. Odells blick är så genomträngande, hennes vägran att låta vara är så stark. Vi accepterar att psykiatri är en sluten värld med sina egna logiker och regler, men tvivel måste få ha sin plats även där.

TEXT: Sanna Samuelsson

Anna Odell, "Rekonstruktion – Psyket", 2024 (stillbild från video). Bild: Cecilia Hillström Gallery

Anna Odell, *Hon förmedlar att det ej skulle vara en lösning att dö kroppsligen*, 2024, C-print, 70 x 52.5 cm. Bild: Cecilia Hillström Gallery